

הדפוס הכללי מס' ב/4

מישיבת ועדת הכנסת ביום שלישי
י"ח בחשוון תשי"ז (23.10.1956)
בשעה 8.30

חברי הוועדה: ב ר כ ה ר :

- ב. אזניה - היו"ר
- ע. איכילוב
- א. אלטמן
- ש. בבה
- א. י. גרינברג (סגן יו"ר הכנסת)
- ש. הלל
- א. וילנסקה
- ס. ח. ח'ניפט
- א. כהן
- ד. ליבשיץ
- מ. נורוק
- ד. נצר (סגן יו"ר הכנסת)
- א. עבאס
- ש. שורש
- א. תלמי

מוזמנים:

- ח. רובין (לסעיף א')
- א. צידון (סגן מזכיר הכנסת).

- 3 - 7 עמ' א. הערות לפרק י' בתקנון הכנסת דר-הירום:
- ב. שאלת נושא חדש בוועדת החוקה -
- 7 - 8 " (חוק הגנת הדייר - תיקון
מס' 2 - תשס"ז - 1956)

העדות לרוץ י"י בתקנון הכנסת:

היו"ר ב. אזניה: בדון עתה בסעיף של התקנון שהועבר לוועדת המטנה.

ע. איכילוב: יש לי כמה היטוסיים בקשר למה שנתקבל ואני מציע שנעביר אותו חזרה לוועדת המטנה.

היו"ר ב. אזניה: אני מציע שנדון בזה כאן.

ה ו ח ל ט

להחזיר לוועדת המטנה.

היו"ר ב. אזניה: אנו ממשיכים לדון עכשו בהערותיו של ח"כ רובין. בסעיף 60(ב) הוא מציע לכתוב: "לא תנתן רשות להודעה אישית, אלא לתיקון אי-הבנה, שחלה בדברי המבקש או שחלה לגבי דבר המבקש או להסרת אטמה, שהושמעה כנגד המבקש או טיעונו בכנסת."

ה ו ח ל ט

להוסיף בסוף סעיף 60 את המלים: "או בקטר לדבריו".

ח. רובין: צריך לציין שהמדובר הוא גם באשמה שהושמע נגד הטיעה.

היו"ר ב. אזניה: מדובר על האשמה כל שהיא.

ח. רובין: אם כך - אני מסכים.

היו"ר ב. אזניה: בסעיף 61 מציע חבר-הכנסת רובין להוסיף פסקה שלישית כזאת: ובכל מקרה אחר שוועדה מוועדות הכנסת החליטה לתת זכות למסירת הודעה.

ח. רובין: יש מקרים שוועדה מחליטה לתת רשות להודעה, יש ואני מצביע בעד סעיף מסוים בחוק, אבל אינני יכול לעשות זאת בלי להסביר את עמדותי. את זה צריך להוסיף כאן.

היו"ר ב. אזניה: הבעיה אינה קשורה עם הוועדות, אלא אך ורק עמה טיעה במליאה והאינטרס הציבורי שיש לסייע להודיע - ויש לסייע אינטרס ציבורי למסור הודעה רק במקרים מסוימים. מקרה אחד הוא כאשר היא נמנעת או אינה משתתפת בהצבעה בקריאה ראשונה, או שלא השתתפה בהצבעה בקריאה שלישית. אחרת, אנחנו מחזירים אזורנית את הגלגל. היתה כוונה משותפת לכל חברי הוועדה לצמצם את ענין ההודעות. לא לאסור אותו לחלוטין. השיקול של מסירת הודעה אינו של הוועדה, אלא של המליאה. במליאה משתקפים הדברים אחרת. לכן, לא נראית לי הצעתו של ח"כ רובין.

ע. איכילוב: לאור הנסיון שלנו, נראה לי שהצעתו של ח"כ רובין קולעת למטרה. זכורים לי כמה וכמה מקרים שסוכם בוועדה לתת אפשרות למסור הודעה בכנסת. אפשר להכניס את הצעתו בסעיף קצר אחד.

ש. בבח:

בדרך כלל בוגע הענין הזה לסיעות הקואליציוניות,
כי אצל מטלגה אופוזיציונית לא קורה דבר כזה.
אני מציע להעביר את הענין לדיון בוועדת המשנה לתקנון.

ש. הלל:

מקומן של הודעות הוא אחרי ההצבעה. ואין להכניס
כאן חידושים.

ח. רובין:

זה אמנם ענין קואליציוני, אבל לא רק קואליציוני.
אם אין נוחים לסיעה אפשרות למסור הודעה, היא
מוכרחה לחפש לעצמה דרך להסתייגות מלאכותית. הרבה יותר מכובד אם
הסיעה מוסרת הודעה, מאשר היא מגניבה הסתייגות. זו התחכמות בלתי-
מכובדת. אין לזה כל שייכות אם זה לפני ההצבעה או אחריה. אפשר
לכתוב שזה אחרי ההצבעה.

הי"ר ב. אזניה:

אם אתה מצמצם את הצעתן לקריאה שלישית בלבד - זה
ענין חשוב. כפל דיבור אינו מרבה כבוד.

ח. רובין:

מדובר רק בקריאה שניה ושלישית.

הי"ר ב. אזניה:

מקובל שההודעות במטרות אחרי ההצבעה, בגמר הענין.

ש. הלל:

אני מציע שרשות להודעה כזאת תנתן רק אם אותה
סיעה לא הגישה הסתייגות.

א. כהן:

כיצד תבטיח אי-שימוש לרעה בקונטסטוציה?

ח. רובין:

ע"י החלטת רוב הוועדה. זו אינה זכות אוטומטית.
הוועדה יכולה לשלול זכות זו.

הי"ר ב. אזניה:

אני מציע להעביר את הענין לדיון בוועדת המשנה
עם ההנחיות הבאות: א. שהודעה כזאת באה רק
אחרי קריאה שלישית; ב. שהדבר נעשה ברשות הוועדה; ג. אם אותה
סיעה לא הגישה הסתייגות.

ה ו ח ל ט

להעביר את הצעתו של ח"כ רובין לסעיף 61,
לוועדת המשנה לתקנון, עם ההנחיות הבאות:

- א. שהודעה כזאת באה רק אחרי קריאה שלישית;
- ב. שהדבר נעשה ברשות הוועדה;
- ג. אם אותה סיעה לא הגישה הסתייגות.

הי"ר ב. אזניה:

בסעיף 62 מציע ח"כ רובין להוסיף: "זמן של הודעות
לפי סעיף זה ייקבע ע"י ועדת הכנסת אך יבתן זמן
של ילא פחות מ-10 דקות להודעות אלו".

ח. רובין:

אם יש טעם בהודעות שבאות במקום ויכוח - יש להבטיח
מינימום של 10 דקות לטיעות הקטנות.

ע. איכילוב:

כאשר כתוב כאן שוועדת הכנסת תקבע את זמן של ההודעות,
לא נאמר שהיא תקציב פחות מ-10 דקות.

הי"ר ב. אזניה:

היא יכולה להקציב חצי שעה גם כן.

ע. איכילוב: ח"כ רובין חושש שוועדת הכנסת תהיה נוקשה.

מתי יש הצהרות במקום ויכוח? - כאשר מוסכם שבמקום ויכוח של שלוש או ארבע שעות הסיעות מסתפקות בהודעות. אנחנו יודעים שחלוקת הזמן בכנסת מושתתת על נודל הסיעות - סיעה גדולה מקבלת יותר זמן וסיעה קטנה מקבלת פחות זמן. זכות זו אי-אפשר לשלול מן הסיעות הגדולות. גם כאשר במטרות הודעות יש לסיעה גדולה זכות ליותר זמן. אני מתקשה בניסוח ואינני רואה אפשרות להענות להצעת ח"כ רובין. לועתי, הנוסח שלפני ועדת הכנסת היא הקובעת, הוא הנוסח הנכון.

א. כהן: נראה לי שיש להשאיר מקום בתקנון להודעות שבקבעות ע"י הנשיאות ולא ע"י ועדת הכנסת.

היו"ר ב. אזניה: אין דברים בלתי-צפויים מראש בתחומי אלה. החלטנו באופן רחב מאד: "החליטה ועדת הכנסת על הודעות במקום ויכוח".

ש. בבה: הנשיאות אינה יכולה להחליט בענין כזה.

א. תלמי: היא יכולה רק להמליץ.

ש. בבה: מחליטים כן רק אם הדבר נתקבל פה-אחד.

א. י. גרינברג: הודעות כאלו בדרך כלל אינן נמשכות יותר מחמשה רגעים, ואם נקבל את הצעתו של ח"כ רובין - רק נרבה בדברים.

היו"ר ב. אזניה: חזקה על ועדת הכנסת שהיא תקבע מינימום מתאים.

ח. רובין: התקנון בא כדי שלא תהיה חזקה לרוץ לב או לטוב לב. העובדה שוועדת הכנסת יכולה להחליט על הודעות במקום ויכוח יש בה משום חידוש, ואם כך הדבר - יש להבטיח מינימום. לא יכול להיות מיקוח במסגרת של התקנון. ועדת הכנסת הוא מוסד פוליטי בהרכבו.

ש. בבה: אני מעלה כאן שאלה אחרת. במקום הצעתו של ח"כ רובין, אני מציע לכתוב כאן מתי ועדת הכנסת רשאית להחליט על הודעות במקום ויכוח.

היו"ר ב. אזניה: אינני מתעלם מרצינות השאלה הזאת. עלינו לחשוב מחדש בשאלה זו ויכולים עוד להוסיף דברים.

הניסוח הזה בא כדי לרמוז על הענין שהיה ברור לכולנו על מה מדובר. המדובר היה שבהצעות אי-אמון אפשר להחליט גם הודעות במקום ויכוח. מזה יצא דבר רחב מאד. בא עכשו ח"כ א. כהן ואמר שיש גם מקרים שהנשיאות צריכה להחליט על כך. אם כך, אני רואה כאן שתי תביעות מנוגדות. האחת אומרת בחליט מתי ועדת הכנסת יכולה להחליט; והשניה אומרת: ניתן לוועדת הכנסת או לנשיאות אפשרות להחליט.

אני מציע להשאיר את הענין כמו שהוא, מתוך הבנה שיש נוהג קבוע בכנסת שעדיין אין עוררין עליו שהודעות במקום ויכוח בדרך כלל הן בענין של הצעות אי-אמון. אינני רוצה לנעול את הדלת בפני שיקולים.

ח. רובין: ח"כ בבה צודק באופן תאורטי אבל לא באופן מעשי.
מה מצב הדברים? אני נותן לרוב בוועדת הכנסת,
מתוך הכרה, את הרשות להחליט על הודעות במקום ויכוח. אבל אני אומר:
המינימום הוא 10 דקות. הדבר הזה מונע זריזות לה, כי הרוב ע"י זה
מקופח. כל הטיעות מדברות 10 דקות מגלי להתחשב בגדלן. הרוב ישקול
אם הדבר הזה כדאי לו. ע"י קביעת 10 דקות יש כבר משום מחסום במני
ניבול הדבר הזה לרעה ע"י הרוב. לכן אני בעד הנוסח הקיים בתוספת
של מינימום של 10 דקות.

ש. בבה: לא שוכנעתי ע"י חבר-הכנסת רובין, משום שאי-אפשר
לפתור בעיות יסודיות ע"י אמצעים טכניים. יכולה
להיות שאלה בטחונות שהממשלה אינה רוצה בוויכוח. עובדה היא שבזמן
ניתוק היחסים הדיפלומטיים עם רוסיה לא היה ויכוח ובמסרו רק הודעות.
אני חושש מפני ניצול לרעה של הסעיף הזה. אני מציע שבמקום אחד יאמר
מתי ועדת הכנסת יכולה להחליט על הודעות במקום ויכוח. הצעתי תהיה
שדיון לשם כך לפחות רוב של שלושה-רבעים או שני-שלישים.

היו"ר ב. אזניה: אי-אפשר בקלות כזאת לשנות קונסטיטוציה יסודית
של הכנסת שדורשת רוב מיוחד. הענין הזה רחוק
מאד מאתנו. אפילו אם צריך לעשות זאת, מוטב שיהיה קטלוג של מקרים.
אני מציע שנחליט עכשו אם מסכימים למינימום של
10 דקות או אין מסכימים לו.

ש. בבה: אני מציע שבמקרה ששתיים או שלוש סיעות מתנגדות
להחלטה כזאת, לא יכולות לזרז הודעות במקום ויכוח.

היו"ר ב. אזניה: הצעתך אינה עומדת בסדר-היום. אינני מתנגד לזה
שבפרק מתאים נדון בזה.

ש. בבה: אני מבקש שהיו"ר יעמיד את הענין לדיון בוועדת
המשנה לתקנון.

היו"ר ב. אזניה: בפרק זה אין הדבר בא בחשבון.

ע. איכילוב: אפשר לכתוב במקום "החליטה ועדת הכנסת", "הסכימה".

היו"ר ב. אזניה: לא ייתכן שאגב דיון בתיקון אחד לפרק הזה יבואו
עוד תיקונים רבים.

ע. איכילוב: זכותו של ח"כ להציע תיקון וחובתו של יו"ר הוועדה
להעמידה לדיון.

היו"ר ב. אזניה: קבענו שאפשר למסור ערעורים על הפרק הזה עד
15 באוקטובר. ח"כ הלל הגיש לי הערות מספר
ב-16 לחודש וסרבתי לקבל אותן.

יש לנו כאן שתי הצעות - אחת בעד מינימום של
10 דקות ושניה נגד. אני מעמיד אותן להצבעה.

ע. איכילוב: מה בדבר הצעתי להעביר את הענין לוועדה המשנה
לתקנון?

א. תלמי: אם מישהו מבקש שיקול דעת נוסף - צריך לאפשר זאת.

ה צ ב ע ה

בעד העברה לוועדת המסנה - 5
נ ג ד - 5

הי"ר ב. אזניה: אני מחליט שאנו מצביעים כאן בשאלה זו ואיננו מעבירים אותה לוועדת המסנה למקבולן.

ה צ ב ע ה

ברוב של 8 קולות נגד 6 קולות
נתקבלה הצעתו של ח"כ רובין.

ה ו ח ל ט

בטעיף 62 תבוא התוספת הבאה:
זמן של הודעות לפי טעיף זה ייקבע
ע"י ועדת הכנסת אך ינתן זמן של לא
פחות מ-10 דקות להודעות אלו.

ש. הלל: אינני מסכים לזה שגם הסיעות הגדולות תקבלנה רק 10 דקות.

הי"ר ב. אזניה: מדובר כאן על מינימום ולא על מקסימום.

ש. בבה: לא היה מובן שזה לפי גודל הסיעות.

הי"ר ב. אזניה: אבל לא כתוב גם ההיפך מזה.

ש. בבה: במקום שרצינו שתהיה התחשבות בגודל הסיעות כתבנו זאת במפורש. אם זה אינו כתוב - הטעיף הוא מוחלט.

א. י. גרינברג: אם נחליט שזה לפי גודל הסיעות, לא תהיה החלטה זו סותרת את החלטה שקיבלנו עכשיו. אבל טרם החלטנו.

א. תלמי: שמענו את הנמקתו של ח"כ רובין שממנה משתמע שהודעות אלו הנתנה במידה שווה לכל אחד. הנמקה זו לא סותרת ע"י אף אחד. כאשר נתקבלה ההצעה, ז.א. שנתקבלה ההנמקה. פרוש הדבר סצריך לקרוא מחדש לאדם שעורר את השאלה ומחדש להתחיל בדיון.

הי"ר ב. אזניה: איננו מצביעים על הנמקה. זכותו של המציע לבטח כך את הצעתו שכל רעיונותיו יהיו מבוטאים.

ש. הלל: אינני מסכים לכך שסיעה בת איש אחד וסיעה בת 50 איש תקבל אותו הזמן.

נ. ניר: עוד לא היה אף מקרה אחד שהודעות סיעות לא היו שוות בזמן.

הי"ר ב. אזניה: הרשות היתה שווה.

נ. ביר: היה גבול. אם במקרה מטוים יבוא מישהו ויציע שהרשות לא תהיה שווה - נדון בזה. הדבר לא יהיה בניגוד לתקנון. ממילא הוועדה צריכה להחליט בכל מקרה.

א. תלמי: אם כך, מחליטים באופן מוטווה מחדש על ויכוח. מה הבעיה בין הוועדה לבין ויכוח?

הי"ר ג. אזניה: יש הבדל בתוכן, בצורה ובסדר.

ע. איכילוב: האמת היא שהחלטה על 10 דקות אינה טובה. אפשר היה לפתור את הבעיה אם היו כותבים משהו אחר במקום "החליטה ועדת הכנסת".

הי"ר ב. אזניה: בענין זה לא נזנז מן המלה "החליטה".

שאלת בר ג. על ענתו של הוועדה והחוק, חוק ומשפט - בדיון בהצעת חוק הגנת הדייר (תיקון מט. 2) חש"ז - 1956:

הי"ר ג. אזניה: קיבלתי את המכתב הבא מי"ר ועדת החוקה חוק ומשפט:

(קורא את המכתב - מט. 171/6573 - מ-14.10.56)

ע. איכילוב: ברור לנו שאיננו מחליטים לגופו של ענין, אלא אך ורק בשאלה אם זה נושא חדש או לא.

אדבר תחילה על סעיף 33 ו-34. פה אין שאלה שאין זה נושא חדש. סעיף 33 מדבר על חצר וברור שבור השופטין הוא חלק מן החצר. נאמר שזה איננו בהצעת הממשלה, אבל ברור שבור שופטין הוא בחצר ושייך לחצר. לפי חוק בבנין ערים אין מאשרים אפילו את המבנה הקטן ביותר אם אין בו בור שופטין. גם לפי החוק אין זה יכול להיות נפרד. משום כך איננו רואה כאן נושא חדש.

הי"ר ב. אזניה: אני מציע שבענין זה נקבל את הדעה שאין זה נושא חדש.

ה ו ח ל ט

אין בהצעת התיקון לסעיף 34 לחוק הגנת הדייר חשי"ד - 1954, בענין החוקת בור השופטין - משום נושא חדש, לגבי הצעת התיקון של הממשלה לסעיף 33 של אותו חוק.

ע. איכילוב:

השאלה הסביבה, הנוגעת לסעיף 20 של אותו חוק היא קשה יותר. יש סעיפים שבנועים באופן כולל למושב שבר דירה. הסעיף הזה יוצר אפשרות של סמכות נוספת. אני יכול לבוא ולאמר שבמידה שהצעת התיקון של הממשלה פניאה פניה שיוצרת תנאים אחרים, בעלי המי-הקולנוע אומרים שזה הסעיף שאפשר לקבוע ביחס אליו, באים הסוחרים ואומרים שזה בוגע להם ועוד ועוד - זה המוצא היחיד שאפשר להגבד, לפיו, שזה לא נושא חדש. רק על סמך פירצה זו אפשר להגיד כך. היות ואני חושב שעל ועדת החוקה, חוק ומשפט לדון בענין זה, אני משמש בפירצה זו ואומר שזה לא נושא חדש.

ג. ניר:

בטעיה הקודם אפשר להצדיק את החלטת ועדת הכנסת שאין זה נושא חדש. לא נוכל לקבל את דברי ה"כ איכילוב בענין שאנו דביט בו עכסו, משום שיהיה בכך משום ~~מצמצא~~ הגנת ענין. מה שנוגע לבעלי-בתי-הקולנוע דובר על כך כדי להקל על מצבם. אבל איננו יכולים להכניס לכאן דרך הדלת, דבר שכבר קודם הכנסנוהו דרך החלון.

אני מציע לוועדה לראות בהצעה זו נושא חדש.

ש. בבה:

מכיון שהענין מסובך מאד רצוי שנראה את ההצעה המקורית של הממשלה כדי שנוכל להשוות את הדברים. אני מציע לדחות את הברור הזה לישיבה הקרובה. שנית, אני מציע שנזמין את היועץ המשפטי, או ב"כ משרד המשפטים כדי שנשמע חוות דעת משפטית.

א. וילנסקה:

בענין הגדלת המינימום של שכר הדירה ברור, לפי הנסיון של העבר, שזה נושא חדש. שינוי בסכום אינו דבר מיני וביה. כאשר דובר על חוק הגמלאות או על נכסי מלחמה, על כל הגדלה בסכום - זה היה נושא חדש. והגדלת מינימום של שכר דירה יש בה לכל הדעות נושא חדש.

א. כהן:

האם ועדת הכנסת צריכה לקבוע אם זה נושא חדש או לא מבחינה פורמלית בלבד? - לא. לדעתי היא שוקלת שיקול פורמלי על בסיס עובדתי. ועדת הכנסת כבלה את עצמה שאין לנגוע בעצם הענין, כדי להבטיח יותר סדר בעבודתה לטובת הענין ולא בשביל איזו דוגמא מטפיסית שאין מערערים עליה. אם ועדת החוקה אומרת של הגיון בהצעה מסוימת - הרי מבחינה זו ועדת הכנסת קיבלה על עצמה את המגבלה הפורמלית הזאת. מבחינה זו אני מבחין בין הצעה טרדנית של מישהו בניגוד לדעת הממשלה ובין הדעה שכולט בדעה שזה רק עיכוב פורמלי.

אני בעד הצעתו של ח"כ בבה שנשמע חוות-דעת משפטית.

היו"ר ב. אזניה:

הענין ראוי שיוברר.

אטגיר מהו בכלל הענין של נושא חדש קיים ומדוע הוא שייך לוועדת הכנסת. מה בכלל השיקול? - השיקול הוא פשוט: שאין ועדה יוזמת במיסתרין חוקים. ז.א. שבדיוניה הפנימיים יזמה להצעת חוק יכולה לבוא רק לאחר קריאה ראשונה. מה חשיבות הקריאה הראשונה? - הנה, למשל, אומרת חברת-הכנסת בצדק להעלות או להעלות שכר דירה. זה ענין ציבורי כל כך חשוב שלעני שטביאים אותו להצבעה בעד ובגד בקריאה שניה צריכה להשמע דעת-הקהל בקריאה הראשונה. על זה מופקדת ועדת הכנסת. זה איננו ענין יוריסטי שלא מתמצאים בו. לא יכול להיות שידונו בוועדה לפני שהושמעו דברים בציבור מעל במת הכנסת בקריאה ראשונה. (א. כהן: יכול להיות שהושמעו). "יכול להיות", זה לא מספיק. זה מוכרח להיות כתוב בחוק כדי שכל אחד יוכל לאמר.

ברצון רב אקבל את הצעתו של ח"כ בבה.

ה ו ח ל ט

להזמין את ב"כ משרד המשפטים כדי לשמוע מניו חוות דעת בשאלת נושא חדש שנעוררה בדיון בחוק הגנת הגנת הדיד (תיקון מס' 2) תשס"ז - 1956. בטעיה 20.